

Asinszāles triptihs: Otrā grāmata

Īans Tregilliss

Visaukstākais karš

The Milkweed Triptych: book two

Ian Tregillis

The Coldest War

VISAUKSTĀKAIS KARS

ĪANS
TREGILLISS

IZDEVNIECĪBA
PROMETEJS

UDK 821.111(73)-31
Tr 323

Izdevniecība Prometejs

Ian Tregillis
THE COLDEST WAR
Copyright © 2012 by Ian Tregillis

The moral right of the author has been asserted.
All rights reserved.
Traslation copyright © 2013
Cover design:
© Tom Sanderson / The Parish Guidelines

Šis darbs ir fikcija. Visas personas, organizācijas un notikumi, kas aprakstīti šai romānā, ir autora iztēles auglis vai izmantotas fiktīvi.
Visas šī darba tiesības ir aizsargātas. Izdevumu reproducēt, kopēt vai citādi pavairot un izplatīt ir aizliegts bez apgāda rakstiskas atļaujas.

Izdevniecība Prometejs
SIA Prometejs AB, Tīlta ielā 20
www.prometejs.lv

No angļu valodas tulkojusi *Evita Bekmane*
Redaktore *Maija Rūrāne*

© Izdevums latviešu valodā, Izdevniecība *Prometejs*

ISBN 978-9934-8422-3-8

Grāmata iespiesta SIA *Jelgavas tipogrāfija*

Melindai, manai uzticības personai un savvērestības līdzdalībniecei

Cilvēks ir virve, iesieta starp zvēru un pārcilvēku — virve pār bezdibeni.
— Frīdrihs Niče

Dzīvo līdzī savam gadsimtam, bet neesi tā pakalpiņš.
— Frīdrihs Šillers

Tev nebūs atstāt burvi dzīvu.

— Izceļošanas grāmata 22:18

Prologs

1963. gada 24. aprīlis

Dīna mežs, Glaukesteršīra, Anglija

Burvji nenoveco skaisti.

Pēc tikšanās ar vairākiem burvjiem tā bija secinājis Viktors Sokolovs. Pašlaik viņš no krietna attāluma vēroja ceturto vīrieti, un tas, ko viņš redzēja, vēl jo vairāk nostiprināja viņa secinājumu. Šajā vīrietī, kas iznāca no sabrukušās, nelielās lauku mājas attāļajā izcirtumā jo spilgti iezīmējās vecuma un posta atstātās pēdas. Vecais vīrs, nesdams sačokurojušajās rokās tukšu spaini, kliboja uz rokas sūkņa pusi. Viktors noregulēja binokļa asumu.

Jā. Pavisam neglīts. Viktors bija ticis ar vienu vīru, kuram bija bakurētaina āda; kādam citam vienu sejas pusi klāja apdeguma rētas. No tiem vismazāk cietušais bija palicis bez auss, un tajā sejas pusē aci aizstāja iegrimusi, stiklaina marmora lodīte. Šie vīri bija samaksājuši ļoti bargu cenu par savām zināšanām. Labprātīgi samaksājuši.

Šis vīrietis atbilda profilam. Taču Viktors nebija pilnīgi pārliecināts, ka atradis meklēto personu. Lai to noteiktu, viņam bija nepieciešams tuvāk apskatīt vecā vīrieša rokas. Vislabāk to būtu izdarīt personiski. Lai neradītu liekus trokšņus meža hiacinšu pudurī, kurā Viktors slēpās, viņš uzmanīgi ieslidināja binokli ādas maciņā, kas bija piestiprināts pie viņa jostas.

Izcirtumā viss bija kluss, izņemot aprūsējušā metāla čīkstoņu, vecajam vīram sūknējot ūdeni caur šauro cauruļvadu, kam vietām bija nolobījusies biezi pārklātā zilā krāsa. Tomēr šis troksnis kaut kādā veidā šķita klusināts, it kā to apslāpētu dziļlais klusums. Kamēr Viktors šeit bija stundām ilgi slēpies, viņš nebija redzējis un dzirdējis nevienu pašu putnu, putnu dziesmas pat nebija sveikušas pirmos saules starus. Pamežā, kurā viņš slēpās, iepūta viegls vējiņš, nesot sev līdzī meža zemes smaržu un vecā vīra atejas smirdoņu. Taču vēsmas aromāti drīz vien izklīda, negribīgi uzkavējoties zarainajos ozolos.

Vecais vīrs klibodams atgriezās savā vienstāva mājā. Ūdens šļakstījās pāri spaiņa malām viņa nedrošās gaitas dēļ. Izlijušais ūdens taku no nelielās lauku mājas līdz akai pārvērta dubļos.

Vīrietim aizcērtot durvis, nograbēja mājas dēļu jumts. Viktoram nebija nepieciešams binoklis, lai redzētu, ka mājas jumts bija ieliecies, un droši vien tādēļ durvju rāmis bija izbīdījies no savas vietas, vienīgais logs laikam jau gadiem bija iestrēdzis un to vairs nevarēja atvērt. Vietumis starp dēļu jumta spraugām spraucās purpursarkanu pļavas ziedu kātiņi, izrotājot jumta zaļo un dzelteno sūnu kušķus.

Caur kokiem nopakšķēja lietus pilieni. Sākumā smidzināja, taču drīz sāka liņāt. Viktoru neuztrauca aukstais Anglijas lietus. Viņš bija pacietīgs vīrietis.

Pagāja vēl viena stunda, kamēr Viktors, nemīlīgo laika apstākļu neaizkustināts, pārlicināja sevi, ka viņš un vecais vīrs šeit ir vienīgie cilvēki. Apmierināts ar faktu, ka neviens neiztraucēs, viņš nolēma, ka ir pienācis laiks iepazīties. Caur viņa rokām un kaklu izskrēja trulas sāpes, locītavas nokrakšķēja, viņam izlienot no savas paslēptuves.

Viņš soļoja uz nelielo lauku māju, lietus ūdenim tekot caur viņa matiem, lejup gar apkakli. Mājele vēlreiz nograbēja, kad Viktors ar dūri trīsreiz strauji pieklauvēja pie durvīm. Mājā mītošais vīrietis izbījies nolādējās. Tāpat kā pārējie, arī viņš ārkārtīgi sargāja savu nomaļo mājvietu un neaicināja nevienu šeit iegriezties.

Iekšpusē nočīkstēja koka krēsls un atskanēja neveiklu soļu šļūkšana. Mirkli vēlāk vaidēdamas atvērās durvis.

„Pazūdi!” sacīja vecais vīrietis. Viņam bija nepatīkami griezīga balss, it kā viņa rīkles audi gadu gaitā būtu izkropļoti. Viņš jau grasījās vēlreiz aizcīrst durvis, bet Viktors paguva tās satvert un atgrūst vaļā.

„Šeiplija kungs?” viņš, cik vien labi spēdams, uzrunāja burvi ar Anglijas centrālās grāfistes akcentu. Viktors pasniedza viņam roku, bet vecais vīrs ignorēja šo žestu.

„Šis ir privātipašums. Ejiet prom!”

„Es jau pēc brīža došos prom. Bet pirms tam gribētu zināt, vai jūs esat Šeiplija kungs?”

„Jā. Tagad inies!” Šeiplijs atkal centās aizraut ciet durvis.

Viktors sacīja: „Vēl ne.” Un ielauzās viņa mitekļi.

Šeiplijs atkāpās, atsitoties pret alumīnija bļodu. „Kas jūs esat?”

Viktors aiz sevis aizvēra durvis. Lauku mājā bija tumšs. Caur nespodro logu istabā spīdēja vien silti dzeltena gaisma. Viņš piegāja pie vecā vīra un satvēra viņa roku. Viņš pārliecās pār Šeipliju, sākumā apskatot viņa veselo, pēc tam sakropļoto roku.

„Ko jūs darāt? Laidiet mani vaļā!” vecais vīrs nespēcīgi pretojās.

Uz sakropļotās rokas krustu šķērsu rēģojās smalku, baltu rētu tīklojums. Viens bija skaidrs: šis vīrietis ir burvis. Viktora informatoram, lai arī kas viņš vai viņa bija, atkal izrādījās taisnība.

„Lieliski,” sacīja Viktors. Viņš atlaida otra vīrieša roku.

„Klausieties!” teica Šeiplijs. „Ja jūs esat ieradies no Vaitholas, es neesmu...”

„Kuš!” sacīja Viktors, pielicis pie lūpām pirkstu. „Lūdzu, nerunājiet!”

Un tad viņš savā prātā atdarīja slēgto nodalījumu un smēla pie jostas piestiprinātā akumulatora enerģiju. Sprieguma liegas izmaiņas smadzenēs izvilināja vieglu strāvas padevi zemādas slānī gar muguru, kaklu un galvaskausu implantētajiem elektriskajiem vadiem. Strāva deva enerģiju tam potenciālam, ko nacisti sauca par *Willenskräfte* — pilnīgam,

absolūti šķīstam cilvēka gribasspēkam. Varenām spējām, ko izmantojot, Trešais reihs būtu varējis iekarot pasauli.

Un viņi arī būtu to izdarījuši, ja vien nebūtu bijis burvju.

Viktors kļuva iluzors. Viņš iesniedzās ar roku Šeiplija krūškurvī. Šeiplijs kļiedza. Taču ap to laiku Viktors savos pirkstos jau bija apskāvis vecā vīra sirdi. Viņš to maigi masēja, nojaucot muskuļa dabīgo ritmu, līdz Šeiplija nervu sistēma padevās aritmijai. Burvis, acis izpletis, kūrās kā sprigulis, pretojoties Viktoram, centās viņu pagrūst malā, taču katrs sitiens, nekaitēdams Viktora rēgainajam ķermenim, izgāja viņam cauri. Vienīgi Viktora pirksti, kas turēja cieši savās skavās vecā vīra mirstošo sirdi, bija vieliski.

Viņi stāvēja šajā neveiklajā pozā, kamēr Viktors sajuta pēdējās spazmas, sirds darbībai apstājoties. Tad viņš palaida vaļā burvi, materializējās un noslaucīja roku savas jakas kabatas mutautiņā. Kad Šeiplijs nokrita pie Viktora kājām, atskanēja dobjš troksnis.

Būtu bijis daudz vienkāršāk šo vīrieti nošaut no attāluma. Taču tad būtu palikuši pierādījumi. Viktors parūpējās, lai no Šeiplija paliktu pāri pietiekami daudz un būtu iespējams veikt pienācīgu autopsiju. Ja nu tomēr kāds interesētos par to, kā miris vecais vīrs, viņš secinātu, ka vecā vīra nāvi izraisījuši dabiski cēloņi.

Viktors pārkāpa pāri mironim un apskatīja nelielo mājeli. Vienīgā telpa mājā bija primitīvi sadalīta divās daļās, izmantojot vilnas segu, kas bija pakarināta uz veļas striķa. Pavelkot segu malā, viņa skatienam pavērās lāviņa un naktsskapītis, kurā mētājās neliels skaits personīgo mantu. Pulkstenis, ķemme, dažas monētas. Pie pretējās sienas, iekārta naglā, karājās petrolejas lampa. Vienā telpas stūrī atradās drukna čuguna krāsns, ko varēja kurināt ar malku. Tai blakus stāvēja mazgājamā bļoda. Istabas vidū bija vien krēsls un galds, un raupji aptēsts grāmatplaukts, kas bija atbalstīts pret sienu.

Mīrušā īpašumā bija neliels skaits grāmatu, bet burvis tās bija pamatīgi nolietojis: atlocītas lapas grāmatā par Leikdistrikta dabas vēsturi, daži stipri aprakstīti apcerējumi par anglosakšu valodu un

vidusangļu valodu un Širera „Trešā reiha sākums un gals”. Šīs grāmatas lielākā daļa bija neskarta, taču tās daļas, kurās bija rakstīts par laika posmu no 1940. līdz 1942. gadam, bija stipri sakricētas ar piezīmēm lappušu malās.

Viņa uzmanību piesaistīja sarkanbrūns futrālis, kas nebija lielāks par kāršu kavu. Pat zem biezās putekļu kārtas tas joprojām bija visjaukākais nieks šajā nošķukušajā, mazajā būdā. Viktors to atvēra. Futrāli uz tumšsarkana samta gulēja sešu staru bronzas zvaigzne. 1939.–1942. gada Zvaigzne. Vāciņa iekšpusē bija uzraksts:

PAR PRIEKŠZĪMĪGU
KALPOŠANU UN DROŠSIRDĪBU,
AIZSTĀVOT
LIELBRITĀNIJAS UN ZIEMEĻĪRIJAS
APVIENOTO KARALISTI.

Tā droši vien bija taisnība, prātoja Viktors, bet mazliet maldinoša. Lielākā daļa šo medaļu tika piešķirtas nelieklam skaitam pilotu, kas bija izturējuši postošo kauju par Lielbritāniju, vai mazam skaitam karavīru, kas bija izdzīvojuši Denkerkas traģēdijā... Nākamajās desmitgadēs pēc kara Lielbritānija bija iesaistījusies vēsturiskajā revizionismā, kas sagrozīja faktus, lai apmierinātu pilsoņu lepnumu, un deva jēgu valsts neizprotamajai un — neticamajai — izdzīvošanai.

Šeiplijs nebija ne karavīrs, ne matrozis, ne pilots. Savā dzīvē viņš droši vien ne reizi nebija turējis rokās ieroci, taču kopā ar kolēģiem bija veikli apgājies ar kaut ko daudz spēcīgāku. Daudz bīstamāku. Šeiplija mājās par to nebija nekādu skaidri redzamu pierādījumu.

Viktors vēlreiz pārslaidīja skatienu pār istabu, tad pievērsa uzmanību tai vietai, kur bija nokritis vecais vīrs. Viena no dēļu grīdas spraugām bija mazliet platāka nekā citas, varbūt pat pirksta platumā. Viņš pavilka malā mirušo burvi un pēc tam attaisīja lūku.

Šajā nodalījumā zem grīdas atradās vairākas ādas vākos iesietas dienasgrāmatas un viens spirālē iesiets, apdzeltējis papīru saišķis. Šīs bija burvja personīgās piezīmju grāmatiņas un viņa leksikons: slepeni valodas pieraksti, ar kuru palīdzību burvji varēja izsaukt ļaunos garus un izjaukt lietu dabisko kārtību.

Viktors nolika uz galda dienasgrāmatas un leksikonu. Pēc tam viņš paņēma petrolejas lampu un nolika Šeiplija ķermeni tādā pozā, it kā veco vīru, kad viņš bija grasījies aizdedzināt lampu, būtu ķērusi sirdslēkme. Galvenais bija panākt, lai nāve izskatītos dabiska. Tad viņš vēlreiz apkopoja savu *сила воли*, gribasspēku. Taču šoreiz viņš izsauca cita veida gribasspēka izpausmi, iluzorā ķermeņa vietā izvēloties karstumu. Uz grīdas, blakus lampai, kur gulēja mirušais Šeiplijs, izšķīlās uguns mēles. Viktors ar savu prātu radīja liesmas, veidodams neizbēgamu secinājumu, pie kāda nonāktu jebkurš izmeklētājs.

Anglijas aukstais lietus čurkstēja un tvaikoja uz Viktora Sokolova, viņam sākot iet pa ceļu atpakaļ uz savu automašīnu.

1963. gada 24. aprīlis

Īsthema, Londona, Anglija

Bērni viņu apsaukāja par Miskastnieku. Taču reiz viņš bija bijis dievs.

Bērni viņu apsaukāja par Miskastnieku, jo viņš valkāja nobružātu apģērbu, brauca ar nolaiestu automašīnu un viņam bija neskūta bārda. Taču galvenokārt bērni viņu apsaukāja par Miskastnieku viņa ratu dēļ, kas bija piekrauti ar visādām dražām: salūzušiem radioaparātiem un citām elektroniskām greznumlietiņām. Viņš krāja grabažas. Un tāpēc bija skaidrs, ka viņš ir Miskastnieks.

Viņš nekad nesarunājās. Neviens no bērniem nekad nebija dzirdējis viņu runājam, pat visvecākie bērni ne. Viņi teica, ka viņš nevarot.

Viņi mēloja, ka pats Hitlers vai Musolīni, vai Staļins, vai de Golls viņam esot reiz pārgriezis rikli. Viņi bija tik ļoti pārliecināti par to, ko runāja, cik vien pārliecināti var būt tikai bērni rotaļu laukumā, zvērot pie savas dzīvības un apzinoties sekas. Taču vispārzināma patiesība vēstīja: ja Miskastnieks mācētu runāt, tad viņš runātu ar franču akcentu kā daudzi no tiem bēgļiem, kas bija šķērsojuši Lamanša jūras šaurumu ar mērķi pēc kara izglābties no sarkanarmijas.

Viņi kļūdījās. Viņš teicami runāja angļiski. Nevainojami, bez jebkāda akcenta. Reiz viņš ar to bija lepojies.

Lielāko daļu laika viņš pavadīja savā mazajā dzīvoklī, nošķīries no sabiedrības. Neviens no bērniem nezināja, ko viņš tur darīja, lai gan viens zēns bija izrādījis pietiekami drosmīgs, svinīgi uzdrīkstoties sekot visu garo ceļa gabalu no daudzdzīvokļu mājas līdz viņa namam un viņa stāvam. Viņš uzmeta acis Miskastnieka mājai, kad, ratiem grabot, tas iegāja iekšā. Bezbailīgais izlūks stāstīja, ka dzīvoklis esot bijis pilns ar visādiem krāmiem. Kaudzēm mēslu, dažviet tie esot sniegušies līdz pat griestiem.

Dažkārt šo bērnu vecāki maksāja Miskastniekam, lai tas salabotu viņu radioaparātus un televizorus. Tas viņam labi izdevās. Viņu ierīces pazuda viņa trūcīgi apgaismotajā mitekļī uz dienu vai trim un tad tika atgrieztas, un strādāja, kaut gan ne tik lieliski kā jaunas. Salūzušu ierīču labošana bija veids, kā viņš pelnīja naudu pārtikai un lētam apģērbam, un nespodrā dzīvokļa īrei.

Dažreiz Miskastnieks devās laukā, iesitis padusē avīzi. Dažreiz viņš visu dienu pavadīja ārpus mājām, atgriežoties tikai vakarā vai dažreiz tikai nākamajā dienā, pielādējis automašīnas bagāžnieku ar jauniem atkritumiem. Šādās reizēs, kad viņš stūma savas jauniegūtas balvas atpakaļ uz mitekli, pa garo pagaidceļu no automašīnu stāvvietas viņam sekoja bērni. Viņa ratiņu *čik-čik-čik!* iedarbojās uz bērniem tāpat kā Hamelinas stabulnieka flauta.

„Miskastnieks!” viņi ņirgājās. „Atkritumu urķētājs!” tie sauca. „Miskastnieks, atkritumu urķētājs, mēslu lācis!”

Lielākoties tie viņu nievāja un ņirgājās. Taču bērni vēl nebija aizmirsuši to ziemu pirms vairākiem gadiem, sevišķi bargu laiku, kad sniegs, piesalis pie zemes, snauda tur nedēļām ilgi. (Taču bērnu vecāki bija teikuši, ka tā ziema nebija ne tuvu tik nežēlīga kā ziema, kas bija sakāvusi nacistu plānus.) Toziem kāds bija iedomājies, ka viņš varētu uzsvērt savus apvainojumus, metot sniega pikas. Un tā šajā vienā dienā viņi visi bruņojās ar zemes pikām, kas nepārtrauktā pavasara lietūs dēļ bija dubļainas.

Miskastnieks ar lielām pūlēm centās pa slidenu ietvi taisni stumt savus ratus. Un, par spīti visam, viņš nekad nerunāja, pat tad, kad dubļi bija uzšļakstējuši viņa ratiem un izgāzuši no tiem saritinātu stiepli. Tas bērnus iedrošināja. Viņi tēmēja ar pikām uz Miskastnieku, liksmi sakliedzoties un metot dubļainās pikas. Līdz brīdim, kad viens zēns trāpīja Miskastniekam tieši pa pieri. Trāpījums viņu apgāza, nometa viņa hūti un sajauca parūku. *Parūka!* Smieklu šaltis.

Miskastnieks steigā tvēra pēc savas hūtes. Viņš ar pirkstiem pārbrauca galvai un savam smieklīgajam šinjonam, atkal un atkal, maigi, it kā uztraukdamies, ka viņa galvaskauss ticis iedragāts. Un pēc tam, kad acimredzot bija pārliecinājies, ka galva joprojām atradās savā vietā, viņš soļoja tā zēna virzienā, kas bija metis liktenīgo piku.

Bērni aplusa. Viņi Miskastnieku nekad agrāk nebija rūpīgi apskatījuši. Viņi nekad nebija redzējuši viņa acis: tās bija tik ļoti gaiši zilas un aukstākas nekā lāstekas. Miskastnieks vienmēr bija staigājis, nodūris acis.

Miskastnieks pacēla zēnu aiz mēteļa apkakles, pacēla viņu labu gabalu no zemes. Iesākumā viņš sapurināja zēnu, un tas jau bija pietiekami biedējoši. Miskastnieks viņus visus noteikti nogalinātu, tā viņi domāja. Taču tad viņš pievilka zēnu sev tuvu klāt un iečukstēja viņam ausī. Neviens nedzirdēja, ko viņš pateica, taču šī zēna vaigi vienā mirklī nobālēja, un, kad Miskastnieks bija viņu nolaidis lejā, viņš viss trīcēja.

Todien neviens nesejoja Miskastniekam līdz viņa dzīvoklim. Pārējie sastājās ap raudošo zēnu. Viņš tomēr bija vienīgais bērns visā

daudzdzīvokļu mājā, kas bija dzirdējis Miskastnieka balsi. „Ko viņš teica?” tie pratināja. „Ko viņš tev teica?”

„Jūs degsiet!” viņš šņukstēja. „Viņš teica:„Jūs visi degsiet!””.

Taču ļaunākais nebija tas, ko viņš bija pateicis, bet kā viņš to bija izdarījis.

VINŠ sevi dēvēja par Ričardu, elektriķi autodidaktu no Vokingas. Taču reiz viņa vārds bija Reinhards, āriešu salamandra.

Viņš dzīvoja plašā, bezdvēseliskā daudzdzīvokļu namā. Vienā no neskaitāmiem mājokļu projektiem, kas Londonā pēckara gados tika sacelti visapkārt laikā, kad lielākā daļa pilsētas joprojām bija *Luftwaffe* saplacināta.

Reinhards, cik vien rūpīgi spēdams, noslaucīja no muts slapjos dubļus. Tie koda viņam acīs. Viņš rupji iegrūda ratus liftā, vienu aci turot aizmiegtu, bet otru teju pavērtu. Viņš atvieglotā nopūtās, kad bija atgriezies savā dzīvoklī un aizbultējis ārdurvis.

Viņš nosvieda savu mēteli uz kastes, kurā glabājās elektriskie vārsti, nomina prusaku, pēc tam nometa galošas stūri aiz lodēšanas iekārtas, pāri istabai ielidināja hūti dzīvokļa vienīgajā krēslā un tad uzmanīgi nolobīja savu izmirkušo šinjonu. Viņš nekad nedevās laukā to neuzlīcis, un pēc tik daudz gadiem, nodzīvotiem pilnīgā slepenībā, doma vien, ka viņš varētu neapslēpt savus vadus apkārtējās pasaules skatieniem, radīja viņā lielu nemieru. Tāpat kā iespēja, ka nožēlojamie kucēni tur ārā bija radījuši tiem kaitējumu.

Gadiem ejot, vadi bija nodriskājušies. Auduma izolācija nebija paredzēta, lai tā cīņas laukā kalpotu desmitgadēm ilgi. Tāds, protams, nekad nebija bijis to mērķis; ja viss būtu noticis tā, kā tam bija jānotiek, gan Reinhardam, gan pārējiem būtu neierobežota piekļuve, lai vadus nomainītu un uzlabotu. Viņš katru dienu pārbaudīja savus vadus un, kolīdz kļuva nepieciešams, aptina ap tiem jaunu izolācijas lenti. Taču viņš nekad nespētu labot bojājumus kontaktligzdās, kurās šie vadi tika sprauti viņa galvaskausā. Viņam bija pārlietu

grūti saredzēt kontaktligzdas, ar pirkstiem šķirot matus, vienlaicīgi arī turot sev aiz galvas spoguļi. Ja bērni būtu sabojājuši tās, Reinharda sapnis atgūt savas dievišķās spējas izdzistu uz visiem laikiem.

Viņš bija pārdzīvojis neskaitāmus pazemojumus un degradāciju. Un lai tagad viens bērns padarītu viņa sapni par neizsniedzamu ... Tas bija vēl viens nepatīkams atgādinājums par to, cik zemu viņš bija kritis. Par to, cik ievainojams viņš bija kļuvis. Cik *pasaulīgs*. Taču viņa vadiem un kontaktligzdām nekāds kaitējums nebija nodarīts.

Reinharda izpūta vēl izjustāku atvieglojuma nopūtu, tā noslēdzās, viņam nodrebot un nošņukstot. Viņš centās savākties, stiprināt gribspēku, kas savaldītu viņa emocijas, kamēr klusībā priecājās, ka šeit nebija doktora fon Vestarpa, kas redzētu viņa vājumu.

Reiz bija laiks, kad viņš iedomājoties vien varēja — *būtu varējis* — aizdedzināt pagalmā tos mazos briesmoņus. Laikos, kad viņš bija vācu zinātnes un tehnoloģiju sasniegumu kalngals, kaut kas vairāk nekā cilvēks. Viņa specialitāte reiz bija šausmīgi brīnumi.

Vakariņās bija bļodiņa baltu rīsu ar tomātu un vēl viņš sevi papildus pacienāja ar alus desu, ko bija taupījis saldētavā. Tā uzlaboja viņa omu, atgādināja par mājām. Viņa trimdas pirmajos gados, kad Londona bija tikko sākusi atgūties pēc zibens kara, vācu tradicionālos ēdienus ne par kādu cenu nevarēja atrast. Tas ar laiku, bet joprojām lēnām mainījās.

Pēc vakariņām Reinharda izpētīja sikumus, ko bija atvedis mājās. Divas dienas viņš bija pavadījis ārpus mājām, kad viņš atgriezās, viņam bija uzbrukuši mazie izdzimtenī, kas šo vietu bija apsēduši, bet ilgā prombūtnē bija izrādījušies tā vērti. Karaliskie gaisa spēki netālu no Nūčērcas bija nojaukuši priekšposteni, vienu no oriģinālajām *Chain Home* stacijām, kas būvētas kara laikā. Šis priekšpostenis bija viens no pēdējiem, ko nomainīja pret modernāku un sarežģītāku radiolokācijas posteni, kas spēja ielūkoties dziļāk sociālistiskajā Eiropā. Šādi posteņi sniegtu veltīgu pirmo brīdinājumu, ja Lielbritānijas virzienā uzsāktu ceļu Iljušina bumbvedēji un MiG reaktīvie iznīcinātāji.

Nojauktajā radiolokācijas stacijā bija iespējams praktiski par brīvu iegūt milzīgas elektronisko iekārtu bagātības, vienu peniju pret vienu mārciņu. Visas slepenās iekārtas jau sen bija aizvāktas, pirms jel kāds tika iekšā. Taču Reinhardam tās tāpat nerūpēja — tur būtu atrodamas augstfrekvences elektriskās principshēmas, mikroviļņu ģeneratori un citas tikai šaurām aprindām zināmas iekārtas. Tas, ko Reinhardš meklēja, arī bija slepens, taču kaut ko tādu nevarētu atrast avīzes sludinājumu sadaļā.

Viņš bija paņēmis kondensatorus, ventiļus, induktoros, relejus un daudz ko citu. Lielisks guvums, daudz labāks nekā aizsaulē aizgājušā amatieru radio entuziasta piederējušo mantu tirdziņā. Viņš pat bija atradis dažus mērinstrumentus, kas viņam labi noderēs, kad beidzot izdosies atdarināt *Reichsbehörde* akumulatora elektrisko principshēmu.

Kad. Nevis ja.

No jauna radīt to sasodīto uzparikti bija ļoti sāpīgs process. No mēģinājumiem un kļūdām viņš bija uzzinājis, kā izraisīt halucinācijas, gremošanas traucējumus, krampjus...

Viņš pie sevis skaudri murmināja, ka savācis teju pietiekami daudz dažādu piederumu, lai uzbūvētu pats savu radiolokatora staciju. Cik ironiski! Par radaru runāja kā par vienu no pēdējā kara diženākajām tehnoloģiju inovācijām, bet visdiženākais bija pats Reinhardš. Tomēr visos pēckara gados viņam nebija izdevies no jauna iegūt *Götterelektron*.

No otras puses, *Herr* doktora fon Vestarpa rīcībā bija neierobežoti Trešā reiha resursi. *IG Farben* konglomerāts bija norīkojis ķīmiķu, metalurgu un inženieru komandas strādāt ar ierīcēm, kas bija īstenotājušas Reinharda pārcilvēciskā gribaspēka varoņdarbus.

Taču Reinharda rīcībā nebija *IG Farben*. Tas pat vairs neeksistēja.

Cilvēki tos vienmēr bija saukuši par „akumulatoriem”, bet tas bija maldinoši. Tas, ka tie bija uzlādēti, bija patiesība, bet, gadiem ejot, Reinhardš bija izsecinājis, ka tiem bija arī īpaša elektriskā principshēma, pielāgotā tā, lai precīzā veidā piegādātu *Götterelektron*.

Viņa sirojums gūtā draža bija pārvērtusi viņa dzīvokli par alu. Tās lielāko daļu viņš bija pircis vai izvilcis no atkritumiem, bet daļa palika pāri pēc televizoru un radioaparātu remontiem. Tas bija paze-
mojošs darbs, bet pat dieviem bija jāēd. Dažreiz viņš meloja, sakot, ka ierīci nebija iespējams salabot, un paturēja ierīces daļas sev.

Savu pierakstu dienasgrāmatas viņš glabāja iedobumā aiz bur-
buļojošā radiatora. Kad viņš pirmo reizi bija ieradies Anglijā, viņam
nebija nekādas saprašanas par elektroniku vai zinātnisko metodi. Viņu
bija uzaudzinajis gadsimta diženākais prāts, bet viņš tolaik nebija pie-
vērsis ne mazāko uzmanību tam, kā strādāja doktors fon Vestarps. Un
tādēļ viņš bieži vien sevi nolādēja.

Dienasgrāmatās bija simtiem elektrisko principshēmu ar
garām anotācijām, kurās bija aprakstīta Reinharda pieredze ar tām
visām. Taču neviena no šīm shēmām nebija izvilinājusi neko līdzīgu
Götterelektron džinkstēšanai. Reinhardš izņēma jaunāko dienasgrā-
matu, atvēra tajā tīru lappusi un apsēdās pie darbagalda (izmestām
koka durvīm, ko balstīja divi koka steķi).

Gāja stundas.

Pulkstenis rādīja jau pāri pusnaktij, kad Reinhardš, miglainu
skatienu un pārguris, atmata roku pūliņiem. Viņš iztīrīja zobus. Tad
viņš tos iztīrīja vēlreiz un notīrīja arī mēli, izmisīgi cenšoties izberzt
to dīvaino garšu no mutes.

Metālisku piegaršu.

Reinhardš to jau bija piemirsis: vara garšu, to nekaitīgo, bet kai-
tinošo dievišķuma blakusparādību.

Viņš iemeta savu zobu birstīti izlietnē un steidzīgi atgriezās pie
darbagalda, uz kura joprojām stāvēja šī vakara pēdējais eksperiments.
Viņš pretējā virzienā izsekoja visām darbībām, ko bija veicis, meklējot
to kombināciju, kas bija pārklājusi viņa mēli ar metālisku garšu. Pār
viņa pieri tecēja sviedru lāses, tās sāji koda acīs, kad viņš trīcēja aiz
piepūles, cenšoties pamodināt *Willenskräfte*. Nekas nenotika.

Taču tad –

uz mirkli viņa izstiepto roku aprija zils uguns vainags –
un nodzisa.

Cenzdamies, kā vien varēdams, viņš nespēja to atkārtot. Taču tas bija *noticis*. Viņš bija sajutis *Götterelektron* plūstam pa viņa prātu, barojam viņa gribasspēku. Viņš sajuta vara garšu un saoda dūmus.

Dūmus?

Reinharda pirmā doma bija, ka netīšām aizdedzinājis dzīvokli tamdēļ, ka bija ierūsējis un viņam trūka izsmalcinātības. Taču nē. Bojātā kondensatorā bija noticis īssavienojums. Reinharda ievēroja, ka zilajai gaismai nodziestot, tās elektriskās īpašības bija mainījušās kaut kādā nejaušā, neparedzamā veidā. Mainījušās kaut kā tā, ka uz mirkli bija atgriezušas viņa spējas.

Bērni viņu apsaukāja par Miskastnieku. Taču reiz viņš bija bijis dievs.

Un tāds būs atkal.

1

1963. gada 1. maijs

Arzamasa-16, Nižņijnovgorodas apgabals, PSRS

Grēta uz Klausa rokas uzlika pirkstu.

„Pagaidi!” viņa čukstēja.

Pagāja dažas sekundes, kamēr viņa izskatīja kādu privātu laika līniju, kas eksistēja tikai viņas prātā. Viņš atpazīna šo sejas izteiksmi: viņa atcerējās nākotni, ieskatīdamās notikumos, kas sekos pēc dažām sekundēm.

Tad viņa teica: „Tagad, brāl’!”

Klauss no nozagtā akumulatora izvilināja visdzidrāko strāvas strūkliņu, tikai tik *Götterelektron*, cik bija nepieciešams, lai roka kļūtu iluzora. Tas bija riskanti, bet Grēta bija viņu pārliecinājusi, ka viss izdosies. Neskatoties uz to, viņš tomēr bija gatavojies un trenējies nedēļām.

Viņa roka izspokojās caur dzelzsbetonu. Viņš ar pirkstiem satvēra vienu no aizbīdņiem, ar ko bija aizslēgta velvētā telpa. Klauss koncentrējās un rīkojās ar *Willenskräfte* kā skalpeli, izvelkot pirksta biežuma tērauda stieni cauri sienai. Grēta noķēra metāla gabalu, pirms tas paguva nograbēt uz grīdas un nodot viņus.

Viņi šo procesu atkārtoja divreiz. Klauss piecpadsmit sekundēs izrāva visus trīs aizbīdņus un pārrāva trauksmes signalizācijas ķēdi.

Durvīm nodarītie bojājumi bija tikai to iekšpusē, ja garām ietu sargs, tas redzētu nevainojami tīru tēraudu.

Klausam būtu bijis vieglāk iziet taisni cauri sienai, velkot māsu līdzī. Taču uz to reagētu sensori un ieslēgtu viņu sagūstītāju pašizslēdzēja iekārtu, pirms viņš paspētu iziet cauri. Visa laboratorija, šī slepenā pilsēta, ko vietējie dēvēja par Sarovu, bija kā nosēta ar antenām un elektriskajām principshēmām, kas bija uzskāņotas uz *Götterelektron*. Neautorizēta *Willenskräfte* izpauzme nekavējoties izraisīja pielāgotu lādiņa elektromagnētisko ekvivalentu. Kara laikā briti bija radījuši šīs tehnoloģijas primitīvu priekštecī; viņi savas ierīces dēvēja par *laumiņām*, un to iedarbība bija jūtama dažu simtu metru diapazonā. Padomju pašizslēdzēja iekārta spēja nokaut akumulatoru sešu kilometru attālumā. Klauss zināja par šiem rādītājiem, jo bija palīdzējis viņiem izmēģināt šo sistēmu. Viņam nebija dota izvēle.

Grētu pašizslēdzēja iekārtas neuztrauca. Klausam bija gandrīz piecdesmit gadu (pēc viņa optimistiskākajām aplēsēm; viņš un māsa bija kara bāreņi), un tomēr viņš joprojām nezināja, kā un kad Grēta smēlās *Götterelektron*, lai redzētu nākotni. Viņam bija aizdomas, ka viņa paļāvās uz akumulatoriem retāk, nekā ļāva ticēt saviem sagūstītājiem, un ne tad, kad viņi domāja, ka Grēta tos izmanto. Tā tas arī bija noticis mājās, Vācijā.

Pēc tam, kad abi bija tikuši iekšā, viņi klusi aizvēra velvētās telpas durvis. Klauss pasniedzās pēc gaismas slēdža. Virs galvas kailā spuldze iemirdzējās šķebinoši dzeltenā gaismā, metot ēnas gar skapīšu un plauktu rindām. Velvētajā telpā bija sasūkusies pelējuma smaka, viņu soļi uzsita gaisā putekļu virpuļus. Padomieši gandrīz ar godbijību joprojām šo vietu godāja par ALFA. Taču šajos laikos tie reti šeit iegriezās. Skapīšos glabājās informācija, ko padomju vara bija ieguvusi vecās *REGP* zibenīgās okupācijas laikā. *Reichsbehörde für die Erweiterung Germanischen Potenzials*. Skapjos stāvēja taustāmas piemiņas lietas no doktora fon Vestarpa muižas, kurā bija plaukusi un iznīkusī *Reichsbehörde*.

Grēta un Klauss meklēja savus akumulatorus, ko viņu sagūstītāji bija konfiscējuši kara beigās. Pēc mēnešiem ilgas gatavošanās viņam bija izdevies, nevienam nemanot, iznest vienu akumulatoru caur padomju stingrajām inventāra kontrolēm. Taču, ja viņa māsa bija visu nekļūdīgi paredzējusi (par ko viņam, protams, nebija ne mazāko šaubu), viņiem būs nepieciešams katrs milivolts, ko vien viņi varēs dabūt, lai veiktu garo ceļu līdz Parīzes mūrim.

Lādējamie litija jonu akumulatori bija progresīva tehnoloģija, kas 1939. gadā par vairākām desmitgadēm apsteidza savu laiku. Taču tās bija smagnējas un masīvas iekārtas, un bezcerīgi novecojušas salīdzinājumā ar uzcirsto moduli, ko bija izstrādājuši padomju zinātnieki. Neņemot vērā Grētas priekšnojautas, bija grūti noticēt, ka pēc divdesmit gadiem *Reichsbehörde* akumulatoros būtu saglabāties kaut mazliet lādiņa. Klauss noslaucīja putekļus un netīrumus kārtu, kas klāja lādiņu mērierīces. Akumulatori bija vecmodīgi, bet tos joprojām varēja lietot. Ja vien varēja uzticēties mērierīcēm.

Lai gan Klausam bija ārkārtīgi lielas bažas par doktora fon Vestarpa pētniecības metodēm un viņš bija zaudējis savu nesatricināmo ticību *Götterelektrongruppe* jau labu laiku pirms komunistu galvenā uzbrukuma, tagad viņš izjuta milzīgu atvieglojumu un lepnumu. Vācu inženierzinātnes. Atgādinājums par tiem zelta laikiem, kad pasaule bija daudz vienkāršāka, viņu kopējais liktenis — grandiozāks. Kaut vecmodīgi, tomēr šie vecie akumulatori simbolizēja milzu varu un iespējas. Vairāk nekā Klausam bija bijis pēdējo desmitgažu laikā.

Viņi atrada arī dažas vecās, dubultās četrpunktu drošības jostas. Klauss un Grēta izģērbās līdz viduklim kaili. Tā bija neveikla situācija, bet viņiem izdevās uzvilkt divas četrpunktu drošības jostas — vienu priekšpusē, otru aizmugurē. Kad viņi bija beiguši, viņiem abiem zem apģērba mugurā bija četri akumulatori. Tie bija ļoti neērti.

„Ejam!” viņš teica, satvēris viņas plaukstu.

Taču Grēta atbildēja: „Pagaidi! Mums vēl kaut kas ir vajadzīgs.” Viņa veda viņu gar vienu plauktu rindu, pēc tam gar citu līdz

plauktam, kurā stāvēja pāris burkas, piepildītas ar dzeltenbrūnu šķīdumu. Tām blakus gulēja tukša mugursoma.

„Priekš kam tās?”

Grētas mutes kaktiņš izliecās tikko jaušamā, slēptā smaidā. „Neuztraucies! Esmu ielikusi arī visu tev nepieciešamo.”

Kaut kas tajā, kā viņa to bija pateikusi, atraisīja sen aizmirstu brīdi Klausa snaudošajā atmiņā. Viņu sagūstīšanas dienā, dažas minūtes pirms viņu notveršanas, viņš bija devies prom un tad steidzīgi atgriezies muižā, lai atrastu Grētu, pirms komunisti pārņem muižu savās rokās. Viņš sagrāba viņas roku, grasījās viņu izvilkēt cauri sienai, lai izmisis atgrieztos kravas automašīnā un brauktu prom no sarkanarmijas, kas tuvojās:

„*Pagaidi!*” viņa atbildēja. *Viņa norādīja uz mugursomu.* „*Mums tā noderēs.*”

Kad viņš to pacēla, tajā nošķindēja keramika vai stikls. „*Neuztraucies!*” viņa sacīja. „*Esmu ielikusi arī visu tev nepieciešamo.*”

Klauss paņēma vienu no burkām. Tumšajā šķidrumā peldēja bezkrāsaina, sačokurojusies masa. Burkai bija plata atvere, un tās vāks bija divās kārtās cieši noslēgts ar vasku. Uz dzeltenās etiķetes bija saraksts ar datumiem un citām dažādu rokrakstu un dažādu tintes krāsu kirilicā rakstītām piezīmēm. Pēdējoreiz šo burku kāds bija skatījis pirms sešiem gadiem. Tā bija noputējusi.

Viņš nopūta kādu daļu putekļu, tad pacēla burku gaismā, cenšoties tajā ieskatīties. Burkas saturs nogūla pie stikla kā beigta zivs.

Klauss sarauca pieri. „Vai tās ir... vai tās ir Haike *smadzenes?*”

„Daļa no tām.”

Haike. Neredzamā sieviete. Vēl viena no doktora fon Vestarpa bērniem, viena no nedaudzajiem, kam bija izdevies izdzīvot procedūrās un iemācīties izmantot *Willenskräfte*. Viņi bija uzauguši kopā, kopā trenējušies *Reichsbehörde*. Līdz brīdim, kad nabaga trauzlā Haike bija pavadījusi garu pēcpusdienu sarunās ar Grētu un nākamajā dienā izdarījusi pašnāvību.

Doktors nesēroja par savu mirušo meitu. Viņš to secēja. Tā tomēr bija ideāla izdevība izpētīt *Götterelektron* kanālēšanas fizioloģiskās sekas. Tā kā Haike to bija darījusi caur galvā ieburtajiem elektrodziem — tāpat kā Klauss, Grēta, Reinhardis un pārējie — doktors viņas smadzenēm bija veltījis īpašu uzmanību.

Grēta izņēma no viņa rokām burku. Viņa noplēsa un aizsvieda etiķeti, tad ar nagiem sāka knibināt nost vasku. Tas lobījās nost garās plēksnēs. Grētai ieplēšot aizvākotās burkas vāku, Klauss saoda spēcīgu formaldehīda smaku.

„Kāpēc...” Klauss aprāva jautājumu. Viņš mēģināja vēlreiz. „Kā Haikes *smadzenes* mums palīdzēs aizbēgt?”

„Nekā,” atbildēja Grēta, it kā izskaidrotu kaut ko acīm redzamu. Viņa izgāza burkas saturu. Formaldehīds un smadzenes izšļakstēja uz grīdas. Un tad viņa piebilda: „Bet mums būs nepieciešama burka.”

„Ko? Es ne...”

Pār viņu nāca atklāsme, un kaut kas ledains noslidēja gar Klausu mugurkaulu. Sasniedzis viņa iekšas, tas pārvērtās eļļainā nelabumā. Viņš pielika pie mutes roku un norija. *Ak mans Dievs!*

Toreiz, kara laikā, viņš redzēja Grētu darām dīvainas lietas. Neizskaidrojamas. Šausmīgas. Iespējams, nekas cits nebija tik biedējošs kā tas, ko Grēta bija nodarījusi Haikei. Tagad viņš saprata visa darītā iemeslu, bet tas tikai visu pasliktināja: Haikes pašnāvība bija piliens jūrā. Grēta bija gatavojusies viņu bēgšanai, vēl pirms viņi tika sagūstīti. Viņa bija panākusi, ka nevainīga sieviete sev padara galu, lai nodrošinātu, ka pēc divdesmit gadiem istajā laikā un vietā šeit plauktā būtu dabūjama viena pavisam parasta burka.

Aukstasinīgais bezjūtīgums pārspēja visu, kas jebkad darīts *Reichsbehörde* vai Arzamasā. Taču Grētas mahināciju *vēriens*... tas bija brīnums, ka Klausu asinis nesastinga dzīslās.

Grēta gadu desmitiem bija vērpusi kopā cēloņus un sekas. Muiža bija gāzta, jo Grēta to bija gribējusi. Kādeļ? Tas viņu nebija licis mierā, jau pirms viņi bija ieradušies Arzamasā. Viņš, protams, bija jautājis,

bet Grēta nekad neatbildēja uz viņa jautājumiem. Vien smaidīja, vērpjot savus plānus.

Un te nu viņš bija. Spoks, kas piedalījās šajā piedzīvojumā.

Klauss nopūtās. Viņš baidījās ieskatīties Grētas patiesajā sejā, bet Arzamasu viņš necieta vēl vairāk. „Ko tālāk?”

„Ej tagad uz tualeti!”

Gott! Tas kļūst arvien ļaunāk un ļaunāk. „Čurāt burciņā?”

Grēta sarauca pieri. Viņas bizes — garajās, kraukļmelnajās cirtās bija manāms sirmums — noplivinājās gar viņas pleciem, Grētai papurinot galvu. Viņai vienmēr bija bijuši gari mati, neskaitot laika posmu, kad viņi šeit bija tikko ieradušies, kad padomieši bija noskuvuši viņu galvas kailas.

„Nē. *Ej!*” viņa sacīja, stumdama brāli tuvāk velvētās telpas durvīm, „Tagad uz *tualeti!*” Vēlreiz pagrūda uz durvju pusi un šoreiz viņa lielka viņam rokās stikla trauku. Tas bija slidens. „Notīri to! Atstāj to uz izlietnes!”

Klauss jau vēra vaļā muti, lai kaut ko teiktu un pārliecinātos, ka pareizi sapratis viņas norādījumus, bet viņa to pārtrauca. „Ej! Un neuzkavējies tur ilgi!”

Klauss tecināja ūdeni, cik vien kļu su spēja, lai varētu ieklausīties soļos koridorā. Viņam bija nelielas aizdomas, ka Grētas bēgšanas plānā ietilpa viņa sagūstīšana ārpus kopmītnēm pēc komandantstundas. Burka padarīja viņa rokas smirdīgas, ap burkas augšējo malu bija sakrājušies puveklī. Viņš tos nokasīja ar dvieli, cik vien labi varēja. Ātri tīrīdams, viņš panāca, ka burka lielākoties izskatījās tīra. Pēc tam inkriminējošo dvieli, kas (tāpat kā viņa rokas) smirdēja pēc formaldehīda, viņš paslēpa aiz viena no tualetes podiem. Viņš nostādīja burku uz šaurās izlietnes malas, kur ūdens traipiem izraibinātā siena satikās ar rūsas pleķaino keramiku.

Kad viņš atgriezās velvētajā telpā, Grēta slēpa kaut ko aiz blūzes. „Viss kārtībā, brāl’? Laiks doties.” Viņa izveda viņu koridorā.

Pirms tā bija kļuvusi par slepeno pilsētu, Arzamas-16 bija pazīstama kā Sarova: ap Sarovas klosteri un Svētā Serafima mājām

bija sabūvētas ducis baznīcu. Tās visas tika slēgtas, ievērojot valsts rīkojumu, un Sarova kļuva par pētniecības centru. Pilsēta strauji attīstījās. Taču kopumā arhitektūra šeit atšķīrās no lielākās daļas citu līdzīga izmēra padomju pilsētu: lielāko daļu Arzamasas-16 bija cēlušī Ass valstu karaspēka kara ieslodzītie, ko pēdējos kara mēnešos bija sagūstījusi sarkanarmija, maršējot caur Eiropu. Arzamasai-16 bija nepārprotami eiropieiski, *vāciski* vaibsti. Tas būtu varējis būt Tīringenes ciems. Šeit pavadītās agrīnās dienas bija pamatīgi dezorientējošas. Klauss bija vērojis, kā ēkas cēlās arvien augstāk, un juties kā liecinieks *Reichsbehörde* iznīcībai ačgārnā secībā.

Arzamasas-16 bija liela un stingri apsargāta vieta, apjotā ar sienām, žogiem un agresīvu ārējo robežu aizsardzību. Tai skaitā pašizslēdzēja iekārtām. Šī ēka numur trīs atradās blakus pilsētas centram. Klauss apspieda vēlmi atskatīties pār plecu, kamēr viņa māsa veda viņu sargposteņa virzienā.

Grēta viņu apturēja pie kāpņu laukuma. Viņi atkāpās atpakaļ pa pāris pakāpieniem, līdz iegrima ēnās aiz stūra, kas krita no apsarga rakstāmgalda.

Klauss čukstēja: „Apgaita...”

„Šonakt nebūs.” Grēta pielika pie lūpām pirkstu.

Klausa elpošanai palēninoties, viņš sāka sadzirdēt skaņas aiz stūra. Viņš atpazīna skaņu, kā šķidrums ielija glāzē. Tas viņam atgādināja par nabaga Haiki un viņas apkaunojošo galu. Vairākas minūtes nekas nenotika. Tad koridorā atbalsojās soļi. Klauss centās sadūšoties cīņai, no kuras tomēr cerēja izvairīties. Labākajā gadījumā viņš iegūtu dažas sekundes iluzorā veidolā, pirms ieslēgtos pašizslēdzēja iekārta, un abiem ar Grētu tik tikko pietiktu laika aizbēgt cauri sienai.

Kāda balss teica: „Ko, pie velna, tu dari?”

Cita atbildēja: „Iedzer ar mani, Saša!”

„Vai tu esi piedzēries?”

„Es *neesmu* piedzēries. Es svinu! Šobrīd, kad es tev to saku, nav pat divdesmit minūtes pāri pusnaktij. Vai tu zini, kas tad ir šodiena?”

Stikla skanēšana uz metāla, kā velkot pudeli pār rakstāmgaldu. „Kur tu to rāvi?” Atkal ierunājās Saša. Klauss nezināja neviena apsarga vārdu, bet viņu sejas viņš gan būtu atpazinis.

„Tā ir šodiena,” turpināja pirmais apsargs. „Starptautiskā strādnieku diena. Un tad nu es godāju savus čaklos brāļus un māsas. Par viņiem!” Mirkli vēlāk atskanēja lūpu šmaukstināšana.

„Kostja, tu esi nožēlojams! Vai tu jau biji apgaitā, vai man tavā vietā būs jāveic tavi pienākumi?”

Grēta noglaudīja Klausa celi, kad viņš uztraucās. *Tici man!* Viņa, muti plātīdama, sacīja.

„Nožēlojams? Es esmu patriots, to tev būs zināt!”

„Tu dzertu pat reaktīvo degvielu, ja varētu to atrast. Kas tas ir?”

„Es pats to destilēju.” Atkal bija dzirdama pudeles grūšana pār galdu. „Vienu glāzīti. Par strādniekiem.”

Nopūta. „Es to draņķi nelikšu pie savām lūpām. Vai tu nekad netīri zobus? Tava elpa smird pēc mēsliem.”

„Dari kā zini, Saša!”

„Netaisos tikt nošauts tāpēc, ka neesmu pildījis pienākumus, to es noteikti zinu.”

„Šeit viņi cilvēkus nešauj. Viņi tos atdod karaspēkam. Biedra Lisenko īpašajam karaspēkam. Treniņiem.”

„Labāk tad izvēlētos, lai mani nošauj.”

„Par to es iedzeršu.”

Pagāja minūte. Tad: „Vienam no mums jāiet apgaitā! Droši vien tas būšu es, tā kā tu esi krietni apņēmies pietempties.”

„Nē, nē. Pats iešu apgaitā. Es kalpoju dižajai Padomju Savienībai.” Pa rievaino betonu nočikstēja koka krēsls. „Bet vispirms man jāpāčurā! Patriotisms ir vienīgais dzēriens, kas paliek asinīs. Degvīns atkal iztek ārā. Pieskati galdu, kamēr esmu prom!”

Otrs apsargs, Saša, nopūtās. „Pieskatišu.”

Kostjas nestabilie soļi izklausījās arvien skaļāki un skaļāki, līdz viņš parādījās ap stūri. Klauss aizturēja elpu, jo viņš un Grēta sēdēja

ēnā, taču bija viegli pamanāmi jebkuram, kas paskatītos viņu virzienā. Viņa māsa ar slīpacainu skatienu vēroja sargu, un viņas sejas izteiksmē rotaļājās kaut kas līdzīgs ļaunai izklaidei. Sargs pagāja viņiem garām, acis nepacēlis.

No tualetes puses Klauss dzirdēja, kā aizcērtas poda vāks, apsargs nolaiž ūdeni, atraugājas un tecina ūdeni.

Dažas minūtes vēlāk Kostja viņiem vēlreiz pašļūca garām, nesot rokās burku. Viņš triumfējoši māja, virs galvas rokā pacēlis burciņu. „Labas ziņas, Saša!” viņš paziņoja, nozūdot aiz stūra. „Es šo atradu tualetē. *Tagad* varēsi ar mani kopā iedzert.”

Klauss pagriezās, lai pablenztu uz māsu. Viņa piemiedza ar aci.

No sardzes posteņa skanēja Sašas balss: „Tu tualetē atradi burku? Tā visticamāk ir analīzu burciņa. Varu derēt, ka kāds tajā ir čurājis.”

„Muļķības! Skaties! Tīra.”

„Vai *tu* tajā čurāji?”

„Vienu glāzīti. Par Strādnieku dienu.”

Atsitās stikls pret stiklu, kad kāds, droši vien Kostja, ielēja burciņā.

„Ne tik daudz. Es negribu atslēgties.”

Vienīgais, par ko Klauss spēja padomāt, bija formaldehīds un nabaga Haikes smadzenes: doma par dzeršanu no tās burkas radīja pretīgumu.

„Par dižo Padomju Savienību!” Glāžu saskandināšana.

Daži mirkli pagāja klusējot. Un tad Saša ierunājās: „Nav nemaz tik slikts.”

Pēc tam bija dzirdams, kā tie pa jaunam pildīja glāzes, uzsauca tostus un turpināja saskandināt. Laiks tecēja. Vienā brīdī Grēta ar elkoni iedunkāja Klausam, atgriežot viņam modrību. „Tu jau grasījies krākt,” viņa nočukstēja.

Klauss pajautāja: „Vai mēs viņiem uzbruksim? Abi ir piedzērušies.”

Grēta nobolīja acis, bet neko neteica.

Neilgi pēc tam Saša teica (izklausījās mierīgāks nekā pirms tam): „Tu smirdi pēc slapja suņa, bet proti izdzīt labu dzeramo.”

„Paldies!”

„Vai tas tiešām ir tevis paša brūvējums?”

„Jā,” Kostja izklausījās neskaidrs, kluss.

„Kā?”

Klauss saprata viņa jautājumu. Šī bija visslepenākā vieta visā Padomju Savienībā, impērijā, kas sniedzās no Atlantijas līdz Klusajam okeānam. Pat sargus te rūpīgi pārbaudīja. Klauss iztēlojās, ka sargu aprindas tika pārmeklētas tikpat bieži cik viņš. Tāpēc — kādā veidā Kostja te būtu varējis uzbrūvēt pats savu degvīnu?

„Es to daru vietā, ko nekad neviens nepārmeklē.”

„Viņi visu pārmeklē.”

„Nē.” Kostja ieturēja pauzi, iespējams, lai iedzertu. Viņš nošmāukstināja lūpas. „Viņi nekad nepārmeklē pašizslēdzēja iekārtas kameru. Nevienam nepatīk tur lejā iet...”

Klauss domās pabeidza viņa sakāmo: ... *jo tajā ir pilns ar bīstamām sprāgstvielām.*

Götterelektron bija doktora fon Vestarpa bērnu un viņu padomju pēcteču pārcilvēcisko varoņdarbu atslēga. Taču tas bija arī viņu Ahileja papēdis. Elektriskās principshēmas bija jutīgas pret atbilstīgi izstrādātu elektromagnētisko impulsu. Briti bija projektējuši *laumiņas*, uzkonstruējot tās apgrieztā secībā pēc Grētas akumulatora parauga, un ar viduvējiem panākumiem izmantojuši tās neveiksmīga uzbrukuma laikā pret reihu. Komunisti bija atklājuši krietni iedarbīgāku tās pašas tehnoloģijas versiju.

Arzamasas pašizslēdzēja iekārtas pārspēja sākotnējās *laumiņas*, bet darbojās pēc tā paša principa. Viņi izmantoja ķīmiskās sprāgstvielas, lai apspiestu elektromagnētu, izplatot ēku kompleksā kropļojošu elektromagnētisko impulsu. Tādējādi nodrošinot, ka pašizslēdzēja iekārtām brīvprātīgi netuvojās neviens, kam piemita veselais saprāts. Jebkurā mirklī bez brīdinājuma varēja sākties mācību

trauksme, tehniski traucējumi, pat bēgšanas mēģinājumi. Nāve būtu ātra un garantēta.

Neviens nepārmeklēja pašizslēdzēja iekārtu kameras.

Saša uzsauc: „Ģēnijs. Par tevi!”

„Par mani!” *Tinkš!*

„Uzkopšana... laiku pa laikam viņi to veic. Ko tad? Atpērcies ar degvīnu?”

„No dažiem varētu. Citi paņemtu manu degvīnu un tāpat nodotu. Cūkas!” Kostja nosplāvās. „Nāc! Parādīšu.”

Saša atraugājās, pirms atbildēja. „Uz kameru? Es neiešu tur lejā.”

„Tur ir droši. Esmu tur gājis daudz reižu.”

„Tu esi piedzēries, dullais!” Izklausījās, it kā Saša pūlētos nešļupstēt. „Es esmu gudrāks un atbildīgāks.”

„Tādā gadījumā, pirms iesim lejā, neitralizēsim pašizslēdzēja iekārtu.”

„Jā. Tā ir daudz labāka doma.”

Un tad pēc neilgas apspriedes par to, vai ņemt līdzi atlikušo degvīnu, viņi aizšļūca, lai apskatītu Kostjas destilatoru.

Grēta piecēlās kājās, izstaipījās. „Nu tad,” viņa sacīja, „aiziet!”

Neticami, nodomāja Klauss.

Pēc pusstundas ilgušas slapstīšanās, slēpšanās, izvairīšanās un skriešanas — katru šo darbību diktējot laika līnijai Grētas prātā — viņi nozaga automašīnu. Un, tā kā pašizslēdzēja iekārta tika neitralizēta, nekas vairs Klausu neapturēja dematerializēt mašīnu un visu, kas tajā atradās, kad abi sasniedza nometnes ārējo robežu.

Viņi bez aizķeršanās izbēga no Arzamasas-16, vien divi kārtējie rēģi gulagā.